

Handläggare
Carina Gillgren
Telefon: 08-50825611
Lotta Hedstad
Telefon: 08-508 25 123

Till
Socialnämnden
2023-06-13

Boendestöd inom socialpsykiatri

En kvalitetsgranskning i stadsdelsförvaltningarna Bromma, Enskede-Årsta-Vantör, Skärholmen samt Enheten för hemlösa

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner funktionshinderinspektörernas rapport
2. Socialnämnden överlämnar rapporten till berörda stadsdelsnämnder
3. Socialnämnden överlämnar rapporten till övriga stadsdelsnämnder för kännedom

Sammanfattning

Aktuell kvalitetsgranskning avser boendestöd enligt SoL för personer inom verksamhetsområde socialpsykiatri. Den har genomförts i stadsdelsförvaltningarna Bromma, Enskede-Årsta-Vantör, Skärholmen och Enheten för hemlösa vid socialförvaltningen. Totalt omfattar granskningen 74 ärenden, 20 ärenden per stadsdelsförvaltning och 14 ärenden i Enheten för hemlösa, 34 kvinnor och 40 män.

Granskningen visar att en aktuell DUR-utredning finns i en stor del av ärendena. Beställningar är med några undantag upprättade enligt stadens anvisningar. I granskningen förekommer det beställningar som innehåller ett stort antal aktiviteter vid relativt liten tidsomfattning av insatsen. Beställningens aktiviteter, delmål och mål ändras återkommande av utföraren. Dokumentation av uppföljning är ett utvecklingsområde i de granskade verksamheterna. I drygt hälften av de granskade ärendena framgår det att frågor om våld eller våldsutsatthet har ställts till den enskilde i samband med utredning eller uppföljning. Barnets eller barnens situation beskrivs i flertalet ärenden och flera barnkonsekvensanalyser finns.

Bakgrund

Stockholms stads funktionshinderinspektörer har till uppgift att granska kvalitet i biståndsbedömda insatser som ges till personer med funktionsnedsättning enligt Socialtjänstlagen (SoL) och lagen

om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Uppdraget har ett generellt brukarperspektiv. Bevakning av likställighet över staden samt spridning av goda exempel från de granskade verksamheterna är en viktig del i arbetet. Syftet är att stimulera verksamheternas utvecklings- och kvalitetsarbete.

Granskningsarbetet genomförs utifrån en granskningsmodell som baseras på kvalitetskriterier framtagna av Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och regioner (SKR):

- Trygghet och säkerhet
- Självbestämmande och integritet
- Tillgänglighet
- Helhetssyn och samordning
- Kunskapsbaserad verksamhet
- Effektivitet

En analys av granskningsresultatet görs utifrån kvalitetsområdena där kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet redovisas under gemensam rubrik.

Ärendet

Kvalitetsgranskningen har genomförts i stadsdelsförvaltningarna Bromma, Enskede-Årsta-Vantör, Skärholmen samt Enheten för hemlösa vid socialförvaltningen. Totalt omfattar granskningen 74 ärenden, 20 ärenden per stadsdelsförvaltning och 14 ärenden i Enheten för hemlösa, 34 kvinnor och 40 män, utifrån urvalskriterierna tio kvinnor och tio män i respektive verksamhet. Det lägre antalet i Enheten för hemlösa beror på att antalet ärenden understeg urvalskriterierna.

Trygghet och säkerhet

Granskningen visar att en aktuell DUR-utredning finns i en stor del av ärendena. Uppdaterade och aktuella utredningar som underlag för beslut bidrar till likställighet i staden. När uppgifter om intressen, resurser och eventuella önskemål inklusive om den enskilde inte uttrycker några önskemål framgår bidrar det till att ge en helhetsbild av den enskildes livssituation. Beställningar är med några undantag upprättade enligt stadens anvisningar. Det förekommer beställningar som innehåller ett stort antal aktiviteter vid relativt liten tidsomfattning av insatsen. För utförarnas del försvårar det att arbeta kontinuerligt och strukturerat. Den enskildes delaktighet i att planera för insatsen kan stärkas genom att tillsammans med handläggare gå igenom uppdraget i beställningen till utförare. I planeringen ingår att prioritera vilka aktiviteter den enskilde behöver stöd med och vilken grad av angelägenhet de aktiviteterna har.

Granskningen visar att beställningens aktiviteter, delmål och mål återkommande ändras av utföraren. Om beställningen inte omfattar

de aktiviteter som den enskilde visar sig behöva stöd med behöver utföraren kontakta handläggaren. Handläggaren behöver kontakta utföraren om genomförandeplanen inte innehåller de aktiviteter som ingått i beställningen eller om genomförandeplanen på annat sätt inte stämmer överens med beställningen. Dokumentation av uppföljning och eventuella förändringar i insatsens upplägg och utförande är ett utvecklingsområde i de granskade verksamheterna.

Självbestämmande och integritet

I flera av de granskade ärendena finns information om fullmakter och sekretessmedgivanden tydligt och lättillgängligt dokumenterat i Paraplyet. Dokumentation om vilka fullmakter och sekretessmedgivanden som är aktuella och gällande ska vara lättillgängligt dokumenterat i den digitala personakten i Paraplyet. I drygt hälften av de granskade ärendena framgår det att frågor om våld eller våldsutsatthet har ställts till den enskilde i samband med utredning eller uppföljning. Det är samma siffra som när funktionshinderinspektörerna senast granskade inom socialpsykiatri.¹ Inom verksamhetsområdet socialpsykiatri ingår inte frågor om våld och våldsutsatthet i grundmaterialet för DUR utan återfinns i bilaga. Det finns en risk att frågor om våld inte anses vara relevant och därför väljs bort när de inte ingår i grundmaterialet och det behöver säkerställas att rutiner finns och efterlevs.

Tillgänglighet

I aktuell granskning utförs inte boendestöd utanför kontorstid i något av de granskade ärendena. Inspektörerna konstaterar liksom i tidigare granskning av boendestöd² att det är viktigt att boendestödet anpassas och utförs utifrån den enskildes livssituation med hänsyn till sysselsättning och familjeliv. För enskilda personer kan det vara svårt att efterfråga boendestöd på annan tid om man inte känner till att det ens finns möjlighet till det.

Helhetssyn och samordning

I de granskade ärendena har boendestöd ofta beviljats i omfattningen en till en och en halv timme per vecka och i flera ärenden ingår många aktiviteter i beställningen på en relativt liten tidsomfattning. Under 2022 har personliga ombuden i Stockholms stad rapporterat att de ser en utveckling där de får ta ett större ansvar att bistå enskilda med saker som tidigare ingått i boendestödets uppdrag. Då den beviljade tiden ihop med

¹ *Sysselsättning inom socialpsykiatri - En kvalitetsgranskning i stadsdelsförvaltningarna Farsta, Norrmalm, Skärholmen och Östermalm*, dnr 3.4.2-804/2020, socialförvaltningen 2021.

² *Självbestämmande och inflytande - kvalitetsgranskning av boendestöd, Bromma, Kungsholmen och Skarpnäck stadsdelsnämnder*, dnr 3.4.2-723/2017, socialförvaltningen 2018.

förutsättningar och kompetens hos boendestödet inte räcker till för att utföra kontakter med myndigheter och vården tas istället en kontakt med personligt ombud.³

Helhetsbilden av den enskildes situation omfattar att den enskilde kan vara förälder till ett eller flera minderåriga barn. Barnets eller barnens situation beskrivs i flertalet ärenden och flera barnkonsekvensanalyser finns. Det är viktigt att ha med sig att en barnkonsekvensanalys inte är en standardiserad text som skrivs när bedömning och omfattning av insats redan är gjord utan att barnkonsekvensanalysen är en del av bedömningen av den enskildes stödbehov.

Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet

För att öka självständigheten och för att insatser inte ska vara konserverande för enskilda personer är det av stor vikt att boendestödet använder sig av anpassade metoder och arbetssätt i sitt arbete. Det kan inte nog betonas att arbetet som boendestödjare även innebär att tid behövs för att skapa förtroende och att kunna starta igång en aktivitet.

Socialpsykiatrins målgrupp är bred med en stor variation i ålder, psykiatrisk problematik och stödbehov. Kunskap om återhämtning och att aktivt ha med sig den kunskapen i mötet med målgruppen behöver fortsatt stärkas och implementeras inom stadens socialpsykiatri såväl som övrig socialtjänst. Ett återhämtningsinriktat arbetssätt innebär att anlägga ett utforskande förhållningssätt till personens egen önskan om förändring och målsättningar. Att utveckla arbetet är nödvändigt för att kunna nå målen i Agenda 2030 avseende fattigdom, rätten till hälsa, arbete och sysselsättning och inte minst ett jämlikt samhälle i alla dess avseenden.

Jämställdhetsanalys

I urvalet av ärenden att granska har en jämn könsfördelning efterfrågats. Könsfördelningen i de granskade ärendena blev 34 kvinnor och 40 män. En jämn könsfördelning återspeglar inte den faktiska fördelningen inom verksamhetsområdet där kvinnor utgör 54 procent av de aktuella personerna och män 46 procent 2022. Könsfördelningen avseende personer som är beviljade boendestöd är 59 procent kvinnor och 41 procent män. Fler män än kvinnor beviljas insats i form av boende och särskilt tydlig är tendensen gällande insatserna stödboende och HVB. Kvinnor beviljas i högre utsträckning insatser i eller utanför hemmet såsom boendestöd och

sysselsättning.⁴ Bedömningar som innebär att en boendestödsinsats beviljas i liten omfattning trots stora behov riskerar att drabba kvinnor mer än män då fler kvinnor än män är beviljade insatsen.

Det finns förklaringsmodeller till könsskillnaderna som utgår från sociala konstruktioner och normer och det finns medicinska förklaringsmodeller som utgår ifrån olika symptombilder för kvinnor respektive män. Troligtvis kan könsskillnaderna förstås utifrån en kombination av förklaringsmodellerna. Att lära sig mer om kvinnors och mäns generella villkor och att bli medveten om sina egna föreställningar kring kön är viktiga steg i att även öka jämställdheten inom socialtjänstens samtliga verksamhetsområden. Bland professionella som möter socialpsykiatriens målgrupp behöver det finnas en kännedom om hur generella könsskillnader i hur psykisk ohälsa visar sig mellan könen för att på bästa sätt kunna möta individens behov av stöd. Med kunskap om att det finns könsskillnader inom socialpsykiatri är det nödvändigt att aktivt arbeta för att minska dem.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet 7 juni 2023. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet 8 juni 2023.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner funktionshinderinspektörernas kvalitetsgranskning boendestöd inom socialpsykiatri. Vidare föreslås att rapporten överlämnas till berörda samt övriga stadsdelsnämnder för kännedom.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Boendestöd inom socialpsykiatri - en kvalitetsgranskning i stadsdelsförvaltningarna Bromma, Enskede-Årsta-Vantör, Skärholmen samt Enheten för hemlösa

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2023-06-01
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2023-06-01